

flexi-werk zonder flexi-security deels zorgt voor een (zelf)selectie op niet-artistieke gronden. Daarbinnen haalt de vlotte netwerker die een met modieuze uitdrukkingen doorspekt verhaal kan vertellen het meestal van de introverte en bescheiden dansmaker zonder boekenwijsheid uit de tweede hand, ook al heeft de tweede bij nader toezien artistiek meer in zijn mars dan de eerste. Het verklaart mee de weerstand onder de dansers met wie ik sprak tegenover de als conceptueel ingeschaalde dans (nogal wat gesprekspartners vinden dat subgenre overigens een gepasseerd station).

Belangrijker is dat we helemaal niet weten hoeveel mogelijk talent er al verloren is gegaan door de overlevingsstrijd die bij hedendaagse dans ten dele wordt beslecht op basis van persoonlijkheidskenmerken die niet noodzakelijk van artistieke getuigen. ‘Karakter’ is een deugd, alleen is het zeer de vraag of de immer wendbare en altoos babbelende artiest dat wel heeft. Of speelt er een affiniteit in persoonlijkheidstype en scholingsgraad tussen programmatoren of mediators en dansmakers die doelbewust om economisch en symbolisch kapitaal hengelen? Hier spreekt inderdaad de socioloog, en hij is bezorgd om – in goed *sociologes* – de latente exclusie-effecten van het in elkaar haken van vraag en aanbod binnen wat alles welbeschouwd een neoliberaal artistiek regiem is. Ook daarom is het communale circuit zo belangrijk. Het berust op artistieke affiniteiten, en het getuigt van een politiek en maatschappelijk bewustzijn dat wedt op de mogelijkheid *hier en nu* van een samengaan van vrijheid, gelijkheid en solidariteit binnen een artistieke praktijk.

Over solidariteit gesproken: beleidsmakers en danssector dienen samen ook de stilaan prangende vraag te beantwoorden of ze écht willen dat Vlaanderen en haar hoofdstad de thuisbasis blijven van een kosmopolitisch georiënteerde en internationaal samengestelde dansgemeenschap. Meestal volgt wel een affirmatief antwoord, maar de praktijk oogt anders. Nauwelijks iemand lijkt bijvoorbeeld bekommerd om de ‘papieren’ van de ondersteunde buitenlandse dansers. Voor het Vlaamse beleidsniveau is dat een non-issue omdat het om een federale materie gaat. Het lichtjes hallucinante gevolg is dat soms

illegaal in het land verblijvende dansers indirect worden gesubsidieerd of, wat veel vaker voorkomt, een buitenlandse dansmaker zonder duidelijk administratief statuut een projectsubsidie ontvangt. Kunstcentra of culturele centra malen doorgaans ook niet om de ‘papieren’ van een gecoproduceerde dansmaker of de leden van een gecontracteerd gezelschap. Ik zei het al: je mag als freelancer je administratieve boeltje zelf in orde brengen, vooral wanneer je geen Belgisch paspoort hebt.

Er lijkt op Vlaams niveau ook een weerstand te bestaan tegenover de structurele erkenning en ondersteuning van hier residerende buitenlandse dansmakers en hun compagnies. Meg Stuart heeft dat als eerste kunnen ondervinden, maar Damaged Goods was tevens het eerste gezelschap dat de brug mocht oversteken die nog altijd de Vlaamse cultuuroverheid van het inheemse kosmopolitische dansgebeuren scheidt. Dat de grotere dansgezelschappen van Vlaamse choreografen in meerderheid buitenlandse dansers engageren, is voor de Vlaamse cultuuroverheid geen probleem. Een buitenlander die om een structurele ondersteuning vraagt daarentegen, is een troubleshooter. De Vlaamse cultuuroverheid kent dus een zelfbehoudsreflex die veel te weinig wordt onderkend en publiek gethematiseerd. In de academische of economische wereld is het een must dat je buitenlands gaat. Internationale afzet en het aantrekken van buitenlands talent gelden er daarom als tekens van bekwaamheid. In het kleine wereldje van *decision makers* die in het Vlaamse veld van de hedendaagse dans de dienst uitmaken, hoor je daarentegen geregeld de opmerking dat iemand ‘te veel in het buitenland speelt en hier weinig is te zien’ of een Franse dansmaker ‘toch zou moeten worden ondersteund door een van de nationale danscentra in Frankrijk’, ook al woont en werkt die al jarenlang in Vlaanderen of Brussel. Tegelijkertijd wordt vaak hardop erkend dat de spitsnoteringen van Vlaanderen en Brussel op de mondiale danskaart direct samenhangen met de aanwezigheid en inbreng van een groot contingent buitenlandse dansmakers, waaronder nogal wat afgestudeerden van P.A.R.T.S. Het is inderdaad een schizofreen discours, en de

hier residerende buitenlandse dansers mogen ongevraagd opdraaien voor de gevolgen.

Ik ga hier niet nog eens de loftrumpet steken van Brussel als danshoofdstad, dat zou na het zonet gezegde ronduit cynisch zijn. Het voor de hand liggende desideratum dat een Vlaams dansplan en dansbeleid internationaal georiënteerd moeten zijn en daarbij dienen te vertrekken van de kosmopolitische dansgemeenschap in Vlaanderen en haar hoofdstad, mag volstaan. Anders hoeven zo een plan en beleid gewoon niet – maar zeg dan wel hardop dat buitenlandse dansmakers hier niet echt welkom zijn. Duidelijkheid is tenslotte ook een deugd, zeker in beleidszaken. Tegen een helder beleidsdiscours kan je politiek protest aantekenen, al zie ik dat de nogal overheidsgedweë Vlaamse danssector niet direct doen. Die profiteert wel mee van de luxe aan hier residerend buitenlands talent, zonder daar meestal ook echt voor te willen betalen in contanten of gewoonweg administratieve ondersteuning. Soms droom ik van een internationale danservakbond die navelstarend Vlaanderen wijst op de afgewende kosten van haar *free rider* gedrag binnen het veld van de hedendaagse dans... ☹

- 1 Dat mag een boude bewering lijken, maar de plaats ontbreekt mij hier om ze nader te adstrueren. Voor meer tekst en uitleg, zie bijvoorbeeld Laermans Rudi, ‘“Dance in General”, or Choreographing the Public, Making Assemblages’, in: *Performance Research*, 2008, 13.2 (in druk).
- 2 De Beoordelingscommissie Dans publiceerde in het voorjaar van 2008 ter voorbereiding van de aankomende structurele subsidieronde het document *De dans anno 2008: een voorzet...* (het vertrekt, jawel, van het trefwoord ‘hybridisering’). De sonderingen en voorstellen in *Kanaries in de koolmijn* zijn gedragen door een sectorale werkgroep en worden gestaafd met cijferanalyses op basis van de databanken van het VTI. Zie *Kanaries in de koolmijn. Masterplan voor dans in Vlaanderen en Brussel*, Vlaams Theaterinstituut, Brussel, 2007 (aflaadbaar via www.vti.be).
- 3 Peeters Jeroen, ‘Hoe zichzelf een houding geven, hoe zichzelf uitspreken? Notities bij Philipp Gehmachers *walk + talk* in Tanzquartier Wien’, in: *Etcetera*, nr. 112, 2008, p. 42
- 4 Laermans Rudi, ‘Oeuverloos maar niet werkeloos. Kleine cultuursociologie van de Vlaamse podiumkunst anno 2003’, in: Uytterhoeven Michel (red.), *Pigment. Tendensen in het Vlaamse podiumlandschap*, Ludion / Vlaams Theaterinstituut, Gent/Brussel, 2003, pp. 51-53